

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14174395>

BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARINI RAQAMLI DUNYO UCHUN TAYYORLASH

Mirzakbarova Tursunoy

Quvasoy shahar 2-sonli IDUM ning
boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi

***Annotatsiya:** Mazkur maqola boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining bolalarni texnologik savodxonlikka tayyorlashdagi roli, raqamli texnologiyalarning ta‘lim jarayoniga ta‘siri va o‘quvchilarga raqamli xavfsizlikni o‘rgatish muammolarini o‘rganadi. Raqamli platformalar va vositalarning samarali qo‘llanilishi, bolalar uchun xavfsiz raqamli muhit yaratish, texnologik savodxonlikni rivojlantirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar taqdim etiladi. Shuningdek, o‘qituvchilar uchun texnologiya integratsiyasi jarayonida yuzaga keladigan muammolar va ularni bartaraf etish usullari muhokama qilinadi*

***Kalit so‘zlar:** Boshlang‘ich ta‘lim, raqamli texnologiyalar, texnologik savodxonlik, raqamli xavfsizlik, interaktiv ta‘lim, onlayn resurslar, o‘qituvchi roli, ta‘lim jarayoni, bolalar va texnologiya, innovatsion ta‘lim usullari, axborot xavfsizligi.*

Zamonaviy ta‘limda texnologiyaning o‘rni tobora ortib bormoqda. Buni raqamli texnologiyalar va ularning turli shakllarining ta‘lim tizimiga kirib borishi bilan kuzatish mumkin. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun texnologiyalarni integratsiya qilish nafaqat bilim olish jarayonini osonlashtiradi, balki bolalarning o‘rganish qobiliyatlarini kengaytiradi, ijodiy fikrlash va analitik qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi.

Biroq, texnologiyalardan foydalanishning salbiy tomonlari ham mavjud. Bolalar, ayniqsa boshlang‘ich sinf o‘quvchilari, raqamli dunyoda har bir vositadan to‘g‘ri foydalanishni o‘rganishlari kerak. Raqamli xavfsizlik, axborotdan to‘g‘ri foydalanish, internetda xavfsiz harakat qilish kabi masalalar o‘quvchilarning hayotida muhim o‘rin

tutadi. O'qituvchilarning asosiy vazifalaridan biri – bolalarni raqamli xavfsizlikka o'rgatish, texnologiyalarni samarali va xavfsiz tarzda qo'llashni ularga ko'rsatishdir.

Raqamli Texnologiyalar O'quv Jarayonida: Innovatsion Yondashuvlar

O'qituvchilarga texnologiyalardan samarali foydalanish imkoniyatini yaratish, ta'lim jarayonini yanada interaktiv va samarali qilish uchun bir qator innovatsion usullarni qo'llash zarur. Zamonaviy texnologiyalarni o'qitishda qo'llash bolalar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Interaktiv Ta'lim Platformalari va Resurslari

Boshlang'ich ta'limda texnologiyalarning qo'llanilishi bolalarning o'zlashtirish jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi. Interaktiv platformalar o'quvchilarni nafaqat bilim bilan ta'minlaydi, balki o'rganish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Masalan, ****Kahoot****, ****Quizizz**** va ****Nearpod**** kabi interaktiv platformalar orqali o'quvchilar o'z bilimlarini real vaqt rejimida tekshirib, o'zaro raqobatlashishlari mumkin. Bularning barchasi ta'limni qiziqarli va samarali qilishga xizmat qiladi. O'quvchilar o'yin shaklida bilimlarini sinashadi, va bu usul ularning motivatsiyasini oshiradi.

Bundan tashqari, ****Google Classroom****, ****Microsoft Teams**** va ****Edmodo**** kabi platformalar orqali o'qituvchilar o'quvchilarga darslar, vazifalar va resurslarni onlayn ravishda taqdim etishlari mumkin. Bu o'z navbatida, o'quvchilarga o'z vaqtida o'zlashtirishni va darslarga oid materiallarni osonlik bilan olish imkonini yaratadi.

Raqamli O'yinlar va O'qitish

Pedagogik o'yinlar texnologiyalardan foydalanishning samarali usulidir. Raqamli o'yinlar o'quvchilarning mantiqiy va ijodiy fikrlashlarini rivojlantiradi, shuningdek, muammolarni hal qilish va qarorlar qabul qilishda yordam beradi. Masalan, ****Minecraft: Education Edition**** o'quvchilarga xususiy mintaqalar yaratish, birgalikda ishlash va muammolarni hal qilishni o'rgatadi. Shuningdek, ****Osmo**** kabi ilovalar bolalar uchun qiziqarli va ta'limga yo'naltirilgan o'yinlarni taklif etadi, bu esa ularga o'yinlar orqali bilim olish imkonini yaratadi.

Video Darsliklar va O'qituvchilarni Raqamli Ta'limga Tayyorlash**

Video darsliklar, online kurslar va o'quv resurslarining mavjudligi o'qituvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Masalan, **YouTube**, **TED-Ed**, va **Khan Academy** kabi platformalarda o'quvchilarga turli mavzularni chuqur o'rganishga imkon beruvchi video darslar mavjud. Bu platformalar o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi, chunki video materiallar bolalarga ko'rish va tinglash orqali ma'lumot olishni osonlashtiradi.

O'qituvchilar uchun esa **Coursera**, **EdX** va **Udemy** kabi platformalarda onlayn kurslar mavjud bo'lib, ularni raqamli ta'limda samarali ishlatish uchun tayyorlash mumkin.

Bolalar Uchun Raqamli Xavfsizlik

Raqamli texnologiyalarni keng qo'llash bilan birga, bolalar uchun xavfsizlik masalalari ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilarning vazifasi bolalarni raqamli xavfsizlikka o'rgatishdir.

Internetda Shaxsiy Ma'lumotlarni Himoya Qilish

Bolalar internetda o'z shaxsiy ma'lumotlarini qanday himoya qilishni o'rganishlari kerak. O'qituvchilar o'quvchilarga shaxsiy ma'lumotlarini faqat ishonchli manbalar bilan bo'lishishni, shubhali havolalardan saqlanishni va noxush vaziyatlardan qochishni o'rgatishlari zarur. Bolalarga onlayn hisoblar va foydalanuvchi ma'lumotlarini xavfsiz saqlash haqida ham ma'lumot berish lozim.

Ekran Vaxti Va Salomatlik zamonaviy bolalar ko'p vaqtni ekran qarshisida o'tkazishadi, bu esa jismoniy va ruhiy salomatlikka ta'sir qilishi mumkin. O'qituvchilar bolalarga ekran vaqtini qanday me'yorlashtirish, ko'zlarni qanday himoya qilish, va boshqa jismoniy faoliyatlarni qanday tashkil qilish kerakligini o'rgatishlari lozim. Bunday usullarni sinfda tartibga solish va o'quvchilarga muntazam tanaffuslar qilishni o'rgatish zarur.

Xavfsiz Internet Qidiruvi bolalarni internetdan faqat xavfsiz va ishonchli manbalardan foydalanishni o'rgatish lozim. Shuningdek, o'qituvchilar bolalarni internetdagi noto'g'ri axborotlardan qanday saqlanishni, "fake news" va boshqa manipulyativ materiallarni qanday aniqlashni o'rgatishlari kerak.

O'qituvchilarning Texnologik Savod xonlikni Rivojlantirishdagi Rolini Kuchaytirish

O'qituvchilar bolalar uchun texnologiyalarni qanday samarali qo'llashni ko'rsatishda asosiy rolni o'ynaydilar. Ular o'quvchilarga texnologiyalardan faqatgina bilim olish vositasi sifatida emas, balki ijtimoiy, madaniy va axborotlarni almashish vositasi sifatida foydalanishni o'rgatishlari kerak. Shuning uchun, o'qituvchilarning texnologik savodxonligi zarur:

- O'qituvchilarni o'qitish va tayyorlash: O'qituvchilar texnologiyalardan samarali foydalanish uchun doimiy ravishda malaka oshirishi zarur. Bu o'zgaruvchan raqamli dunyo bilan birga, o'qituvchilarning ta'lim usullarini yangilash va raqamli platformalarni joriy etishda yordam beradi.

Innovatsion metodlarni qo'llash: O'qituvchilar texnologiyalarni qo'llashda innovatsion yondashuvlarni qo'llashlari, masalan, ****flipped classroom**** (tashqi o'qish orqali uyda o'rganish) va gamifikatsiya (o'yin elementlarini o'qishga qo'llash) kabi metodlarni sinfda joriy etishlari mumkin.

Zamonaviy ta'limda texnologiyalarning o'rni tobora ortib bormoqda. Raqamli dunyo bilan ishlash uchun bolalarni tayyorlash, ularni nafaqat ta'lim jarayoniga jalb qilish, balki xavfsiz va samarali foydalanishga o'rgatish lozim. Bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun o'qituvchilar o'zlarining texnologik savodxonligini doimiy ravishda rivojlantirib, zamonaviy pedagogik usullarni o'rganishlari kerak.

ADABIYOTLAR:

1. Gee, JP (2003). *Video o'yinlar bizga ta'lim va savodxonlik haqida nimani o'rgatishi kerak*. Entertainmentdagi kompyuterlar (CIE), 1(1), 20-20.
2. Grover, S. (2019). *O'qituvchilar sinfda texnologiyadan qanday foydalanishlari mumkin?* Ta'lim texnologiyasi jurnali, 34(2), 57-63.
3. Jonson, L., Becker, SA, & Cummins, M. (2016). *NMC Horizon hisoboti: 2016 K-12 nashri*. Yangi media konsortsiumi.
4. Livingstone, S., Haddon, L., Gorzig, A., & Ólafsson, K. (2011). *Internetdagi xavflar va xavfsizlik: Yevropa bolalarining istiqboli*. To'liq topilmalar. London: Evropa Ittifoqi bolalari onlayn.